

Nr 161

Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i förordningen (1967: 139) om obligatorisk statsplombering av utsädesvara och om växtförädlingsavgift; given den 25 oktober 1974.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden, föreslå riksdagen att bifalla det förslag om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

CARL GUSTAF

SVANTE LUNDKVIST

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås viss höjning av växtförädlingsavgiften.

Förslag till**Lag om ändring i förordningen (1967: 139) om obligatorisk statsplombering av utsädesvara och om växtförädlingsavgift**

Härigenom förordnas i fråga om förordningen (1967: 139) om obligatorisk statsplombering av utsädesvara och om växtförädlingsavgift

dels att i 1, 4, 5 och 9 §§ ordet "Konungen" skall bytas ut mot "regeringen",

dels att 2 § skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*2 §¹

Vid plombering av utsädesvara, som avses i 1 §, skall den som begärt plomberingen erlägga avgift (växtförädlingsavgift) med följande belopp för deciton, förpackningens vikt inräknad, nämligen för

potatis 50 öre,

stråsäd och trindsäd 1 krona 25 öre,

vallbaljväxt och vallgräs samt beta 15 kronor,

kålrot, rova, fodermärgkål, grönfoderraps, raps, rybs, vitsenap och oljedådra 25 kronor.

Vid plombering av utsädesvara, som avses i 1 §, skall den som begärt plomberingen erlägga avgift (växtförädlingsavgift) med följande belopp för deciton, förpackningens vikt inräknad, nämligen för

potatis 75 öre,

stråsäd och trindsäd 2 kronor,

vallbaljväxt och vallgräs samt beta 23 kronor,

kålrot, rova, fodermärgkål, grönfoderraps, raps, rybs, vitsenap och oljedådra 38 kronor.

För utsäde av sort som har registrerats enligt växtförädlarrättslagen (1971: 392) uttages växtförädlingsavgift endast om sortinnehavaren till beskattningsmyndighet som avses i 3 § avger förklaring på heder och samvete att han ej avser att uppbära ersättning för annans yrkesmässiga utnyttjande av sorten inom landet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1975.

¹ Senaste lydelse 1971: 836.

**Utdrag av protokollet över jordbruksärenden hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet den 25 oktober 1974.**

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena ANDERSSON, statsråden STRÄNG, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG. CARLSSON, ZACHRISSON, LEIJON, HJELM-WALLÉN.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Lundkvist, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *höjning av växtförädlingsavgiften och anför.*

Nuvarande ordning

Enligt förordningen (1967: 139) om obligatorisk statsplombering av utsädesvara och om växtförädlingsavgift (ändrad senast 1971: 836) gäller ett system med obligatorisk statsplombering och växtförädlingsavgift för samtliga lantbruksväxter utom sockerbeta, lin och hampa samt för alla grönyteväxter. Utsäde av sådana växter får i princip inte säljas för användning som utsäde eller exporteras, om det inte är statsplomberat (1 §). Vid plombering skall den som har begärt plomberingen erlägga växtförädlingsavgift. Avgiften är per deciton 50 öre för potatis, 1 kr. 25 öre för stråsäd och trindsäd, 15 kr. för vallbaljväxt, vallgräs och beta samt 25 kr. för kålrot, rova, fodermärgkål, grönfoderraps, raps, rybs, vitsenap och oljedådra (2 § första stycket). För utsäde av sort som registrerats enligt växtförädlarrättslagen (1971: 392) tas växtförädlingsavgift ut endast om sortinnehavaren till beskattningsmyndigheten avgett förklaring på heder och samvete att han inte ämnar på den svenska marknaden utnyttja sin ensamrätt till att ta ut licensavgifter (2 § andra stycket). Om växtförädlingsavgift gäller i tillämpliga delar förordningen (1959: 92) om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning. Beskattningsmyndighet är statens centrala frökontrollanstalt (3 §). Uppburna avgiftsbelopp tillförs en särskild fond, växtförädlingsfonden, som förvaltas enligt grunder som fastställs av Kungl. Maj:t (4 §). Befrielse från eller återbetalning av växtförädlingsavgift får medges vid utförsel ur landet i den omfattning Kungl. Maj:t bestämmer (5 §).

Ur växtförädlingsfonden sker utdelning två gånger om året genom bidrag till svenska växtförädlare och svenska representanter för utländska förädlare. Om utdelningen beslutar Kungl. Maj:t efter förslag av lantbruksstyrelsen. Varje förädlares bidrag från fonden skall i princip motsvara summan av de växtförädlingsavgifter som har influtit från de

sorter förädlaren framställt. För medelstillelningen gäller särskilda villkor, vilka närmare angivits i prop. 1961: 92.

Växtförädlarrättslagen trädde i kraft den 1 juli 1971. Lagen motsvarar de krav som ställs av 1961 års internationella konvention för skydd av växtförädlingsprodukter. Enligt lagen kan förädlare som framställt en växtsort eller hans rättsinnehavare genom registrering få växtförädlarrätt, dvs. ensamrätt för innehavaren av växtförädlarrätten (sortinnehavaren) att yrkesmässigt framställa och marknadsföra förökningsmaterial av växtsorten samt i vissa fall också att yrkesmässigt använda sorten för framställning av förökningsmaterial av annan sort (4 §). Växtförädlarrätt erhålls genom registrering i växtsortregistret, som förs av statens växtsortnämnd (6 §). Ensamrätten innebär att sortinnehavaren kan mot ersättning tillåta annan att framställa förökningsmaterial av skyddad sort och marknadsföra detta, dvs. bevilja licens (25 §).

Växtförädlingsföretagens skrivelse

I skrivelse den 11 juli 1974 framhåller Sveriges utsädesförening och W. Weibull AB att storleken på växtförädlingsavgifterna har varit oförändrad sedan år 1967, vilket innebär att realvärdet av det genom växtförädlingsavgifterna utgående stödet till växtförädling minskat. I skrivelsen framförs önskemål om att avgifterna höjs så att det ursprungliga realvärdet åter uppnås. Växtförädlingsavgifterna föreslås uppräknade enligt statens jordbruksnämnds produktionsmedelsprisindex med ca 50 % och föreslås bli uttagna fr. o. m. 1975 års utsädesplomberingar. Växtförädlingsavgifterna blir då per deciton utsäde för strå- och trindsäd 2 kr., potatis 75 öre, vallfrö och betor 23 kr. samt övriga lantbruksväxter 38 kr.

Remissyttrandena

Efter remiss har yttranden över skrivelsen avgetts av riksrevisionsverket, lantbruksstyrelsen, statens centrala frökontrollanstalt, statens växtsortnämnd, Lantbrukarnas riksförbund, Svenska lantmännens riksförbund och Sveriges fröengrossistförening.

Samtliga remissinstanser tillstyrker en höjning av växtförädlingsavgiften. *Lantbruksstyrelsen, statens centrala frökontrollanstalt, statens växtsortnämnd och Sveriges fröengrossistförening* förordar en höjning av avgiften av den storlek som växtförädlingsföretagen föreslagit. *Centrala frökontrollanstalten* framhåller att de föreslagna avgifterna ligger gott och väl under de belopp som tas ut i form av royalties på av växtförädlarrättslagen skyddade sorter.

Riksrevisionsverket finner en viss uppräkning av avgifterna motiverad med hänsyn till kostnadsutvecklingen. Mot bakgrund av de ök-

ningar av det faktiskt utgående stödet till växtförädlingen som skett under åren genom utvidgning av växtförädlingsavgiftssystemet och införande av ett växtförädlarrättssystem finner emellertid verket det tveksamt om en så kraftig höjning som föreslagits är motiverad. *Lantbrukarnas riksförbund* har förståelse för en höjning av växtförädlingsavgifterna men anser att uppräkningsen ej bör ske enligt jordbruksnämndens produktionsmedelsprisindex. Förbundet förordar i stället en höjning med 40 %. *Svenska lantmännens riksförbund* föreslår samma höjning.

Departementschefen

Enligt förordningen (1967: 139) om obligatorisk statsplombering av utsädesvara och om växtförädlingsavgift får utsäde av alla lantbruksväxter utom sockerbeta, lin och hampa och av samtliga grönyteväxter i regel inte säljas för användning som utsäde eller exporteras med mindre det är statsplomberat. Syftet med systemet är att genomföra en kvalitetskontroll av utsäde och att förstärka den svenska växtförädlingens resurser. Vid plomberingen skall den som begärt denna erlägga växtförädlingsavgift. Avgiften är per deciton utsäde 50 öre för potatis, 1 kr. 25 öre för stråsäd och trindsäd, 15 kr. för vallbaljväxt, vallgräs och beta samt 25 kr. för kålrot, rova, fodermärgkål, grönfoderraps, raps, rybs, vitsenap och oljedådra. Växtförädlingsavgifterna tillförs en särskild fond, växtförädlingsfonden. Budgetåret 1973/74 inflöt ca 4,2 milj. kr. till fonden. Från fonden utdelas bidrag till växtförädlarna. Dessa bidrag motsvarar i princip växtförädlingsavgifterna på vederbörandes sorter. Genom ikraftträdandet av växtförädlarrättslagen (1971: 392) den 1 juli 1971 fick växtförädlarna tillgång till ett privaträttsligt skydd, som ger dem möjligheter att få licensavgifter på förökningsmaterial av sina förädlingsprodukter. Växtförädlingsavgiftssystemet tillämpas vid sidan av växtförädlarrätten. För sort som registrerats enligt växtförädlarrättslagen tas som regel inte ut någon växtförädlingsavgift. Sådan avgift tas ut endast om sortinnehavaren innan han börjar marknadsföra sorten avger förklaring på heder och samvete att han inte ämnar på den svenska marknaden utnyttja sin ensamrätt till att ta ut licensavgifter.

Sveriges utsädesförening och W. Weibull AB har, under åberopande av att växtförädlingsavgifterna varit oförändrade sedan år 1967 och att realvärdet av det därigenom utgående stödet till växtförädlingen minskat, föreslagit att avgifterna höjs med ca 50 %. Samtliga remissinstanser har tillstyrkt att avgifterna räknas upp, men några har förordat en något mindre höjning än vad de båda växtförädlingsföretagen föreslagit. Mot bakgrund av kostnadsutvecklingen finner jag i likhet med bl. a. lantbruksstyrelsen och statens centrala frökontrollanstalt att växt-

förädlingsavgiften fr. o. m. den 1 januari 1975 bör höjas i enlighet med förslaget. Den blir då per deciton för potatis 75 öre, stråsäd och trindsäd 2 kr., vallbaljväxt, vallgräs och beta 23 kr. samt för övriga växter 38 kr. Jag vill i detta sammanhang nämna att jag avser att återkomma till frågan om den fortsatta tillämpningen av växtförädlingsavgiftssystemet sedan ytterligare erfarenhet har vunnits av växtförädlarrättslagen.

För nödvändiga informationsåtgärder med anledning av den föreslagna höjningen av växtförädlingsavgiften torde lantbruksstyrelsen och statens centrala frökontrollanstalt kunna ansvara.

Under återopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

antaga inom jordbruksdepartementet upprättat förslag till lag om ändring i förordningen (1967: 139) om obligatorisk statsplombering av utsädesvara och om växtförädlingsavgift.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten